

श्लेष्मकटाक्ष *Spucknapf* VJUTP. 209.

श्लेष्मवना f. *Pandanus odoratissimus* und arabischer *Jasmin* H. an. 4, 126. MED. n. 214. ÇKDr. und WILSON fälschlich श्लेष्मघ्रा nach MED.

श्लेष्मघ्रा 1) adj. *Schleim vertreibend*: मधु P. 3, 2, 53, Schol. — 2) f. घ्रा eine Art *Jasmin*, = त्रिपुरमल्लिका TRIK. 2, 4, 25. — 3) f. ई arabischer *Jasmin* und *Cardiospermum Halicacabum* (auch nach ĠATĀDH. im ÇKDr.) MRD. n. 144. *Ingwer, schwarzer und langer Pfeffer* (त्रिकटु) ÇABDAR. im ÇKDr.

श्लेष्मणं (von श्लेष्मन्) 1) adj. (f. घ्रा) gaṇa yamādi zu P. 5, 2, 100. *klebrig, schleimig* AK. 2, 6, 2, 11. H. 460. Mund ÇAT. Br. 10, 5, 2, 12. — 2) f. घ्रा eine best. Pflanze, = तर्पणी, गुरुस्कन्ध ÇABDAM. im ÇKDr. — Vgl. श्लेष्मल.

श्लेष्मन् (von 2. श्लिष्) UĞÉVAL. zu UNĀDIS. 4, 144 (parox.) 1) m. TRIK. 3, 5, 4. *klebriger Stoff, Schleim* ÇAT. Br. 13, 4, 2, 6. 7, 2, 2, 5. 6. 12, 7, 2, 3. KAUC. 19. M. 4, 132. 3, 135. श्लेष्मपुरीषम् MBH. 7, 2597. श्लेष्माश्रु Spr. 3056. MBH. 14, 150. SUÇR. 1, 20, 14. 2, 136, 8. 246, 19. मुखं श्लेष्मागारम् Spr. 3297. गुडेन वर्धितः श्लेष्मा यतो निःशेषतां व्रजेत् (II) 1164. 4909. VARĀH. BRH. S. 31, 27. श्लेष्मत्याग 33. MĀRK. P. 14, 79. BHĀG. P. 5, 26, 23. श्लेष्मापिहितलोचन MBH. 12, 5360. In der Medicin Bez. einer der Grundstoffe des menschlichen Leibes (auch कफ genannt), *Phlegma* AK. 2, 6, 2, 13. 3, 4, 2, 67. TRIK. 2, 6, 17. H. 462. HALĀJ. 2, 450. fg. 5, 6. WISE 46. VĀGBH. 12, 15. fg. न समवातपित्तश्लेष्माणो ज्ञतवो भवति KARAKA 3, 6. SUÇR. 1, 23, 9. संधिसंश्लेषणश्लेष्मरोपणपूरावलस्वैर्यक्त 48, 7. 77, 3. 80, 14. 2, 186, 4. 318, 1. श्लेष्मसंघातज्ञो स्तनौ JĀGĒ. 3, 97. षट् (अञ्जलयः) श्लेष्मा im Körper 106. श्लेष्माणं निरुक्ति Spr. (II) 1992. श्लेष्मज्वर Verz. d. Oxf. H. 318, b, 4 v. u. °पित्तज्वर 3 v. u. °कृता रोगाः VARĀH. BRH. S. 8, 28. °कुष्ठ SUÇR. 1, 45, 5. °तय 48, 19. °वृद्धि 50, 1. °ञ 2, 305, 14. °हृत् 338, 12. °भञ्ज 369, 12. श्लेष्मास्त्राव 307, 4. 397, 11. °शोफ 1, 61, 10. 131, 20. °विदग्ध 2, 305, 12. श्लेष्माश्मरी 1, 262, 7. श्लेष्मोपनाह 2, 305, 14 und in zahlreichen andern Krankheitsnamen. — 2) f. घ्रा *Schleim* PAÑĀK. 1, 3, 33. — 3) n. Band, Nestel: यथा श्लेष्मणा चर्मण्यं वान्यद्वा विस्मिष्टं संश्लेषयेत् AIT. Br. 5, 32. PAÑĀK. Br. 16, 1, 13. यथा वै रथस्य श्लेष्मैव यज्ञस्य तपः KĀṬH. 34, 9. यथा ह वै दारुणः श्लेष्म (hier vielleicht *Leim*) संश्लेषणं स्यात् ÇĀÑKH. Br. 6, 12.

श्लेष्मलं (von श्लेष्मन्) 1) adj. (f. घ्रा) gaṇa siḍḍhādi zu P. 5, 2, 97. *schleimig, phlegmatisch* AK. 2, 6, 2, 11. H. 460. HALĀJ. 2, 454. घ्राहार SUÇR. 1, 52, 11. 186, 18. 206, 12. KARAKA 3, 6. ÇĀÑKH. SĀMĀH. 3, 3, 5. VĀGBH. 1, 6, 113. योनि eine Krankheit der weiblichen Genitalien: *Schleimfluss* SUÇR. 2, 397, 10. — 2) m. eine best. Pflanze, vulgo वज्रुयार ÇABDAR. im ÇKDr. — Vgl. श्लेष्मणा.

श्लेष्मवन्त (wie oben) adj. mit Bändern versehen: ein Wagen PAÑĀK. Br. 16, 1, 13.

श्लेष्मक् 1) adj. den Schleim vertreibend. — 2) m. = श्लेष्मातक ÇABDAR. im ÇKDr.

श्लेष्मात m. = श्लेष्मातक ÇABDAR. im ÇKDr.

श्लेष्मातक (von श्लेष्मन्) 1) m. *Cordia latifolia* Roxb. (die Frucht enthält klebrigen Schleim) AK. 2, 4, 2, 15. H. 1144. HALĀJ. 2, 42. GOBH. 1, 5, 17. °फल M. 6, 14. SUÇR. 1, 214, 9. 2, 39, 20. 175, 2. 284, 1. °वल्च 298, 20. VARĀH. BRH. S. 48, 4. 55, 27. 29. °वन R. 7, 10, 48. Verz. d. Oxf. H. 61,

a, 22. masc. als Bez. der Frucht MBH. 12, 1313. — 2) f. ई dass. MBH. 3. 10678. SUÇR. 2, 276, 15.

श्लेष्मातकमय (von श्लेष्मातक) adj. aus dem Holze der *Cordia latifolia* Roxb. gemacht: पूष MBH. 14, 2631. R. 1, 13, 25 (23 GORR.).

श्लेष्माध्मा in den Bedd. मल्लिकायां und कम्पिष्ठकपाणिजयोः (?) H. an. 3, 427 wohl fehlerhaft für श्लेष्मघ्रा.

श्लेष्मातक m. = श्लेष्मातक ÇKDr. — Vgl. लुद्र°.

श्लैष्मिकं (von श्लेष्मन्) adj. (f. ई) zum Schleim (*Phlegma*) in Beziehung stehend, ihn (es) erregend oder besänftigend VĀRT. 1 zu P. 5, 1, 38. schleimig, phlegmatisch SUÇR. 1, 10, 21. व्याधि 20, 15. 21, 3. पुमंत् 192, 2. श्रमरी 1, 262, 11. 2, 130, 20. 343, 9. °द्रव्य VARĀH. BRH. S. 104, 61. ग्रह MIT. 224, 8 (श्लैष्मिक gedruckt). श्लैष्मिका (!) योनिः so v. a. श्लेष्मला योनिः SUÇR. 2, 396, 12.

श्लोक, श्लोके DHĀTUP. 4, 3 (संघाते; सर्वने, वर्जने VOP.). — Vgl. श्लोक्य.

श्लोक (von 1. श्रु) m. 1) Ruf, Schall, Geräusch (z. B. des Wagens, klappernder Steine u. s. w.) NAIGH. 1, 11. NIR. 9, 9. श्रद्धेः RV. 1, 118, 3. 139, 10. क्ंसा ईव कृणुथ श्लोकमद्रिभिः 3, 53, 10. 10, 76, 4. 94, 1. याताम् 12, 5. कृतस्य 4, 23, 8. घ्रापच्छ्लोकमिन्द्रियं पूयमानः 9, 92, 1. मिमीहि श्लोकमास्ये 1, 38, 14. 51, 12. 10, 13, 1. यर्त्की श्लोकमाघोषते द्वि 1, 83, 6. 6, 24, 1. 7, 36, 9. 97, 3. VS. 10, 5. 18, 1. KĀṬH. 8, 9. ÇĀÑKH. Br. 17, 3. Ruf oder Stimme der Götter: des Brhaspati RV. 1, 190, 3. घृस्य श्लोका द्विर्वीते पृथि-व्याम् 4. des Savitar 4, 53, 3. देवेषु च सवितः श्लोकमग्नेः 3, 54, 11. य इमा विश्वा ज्ञातान्याश्रावयन्ति श्लोकेन 5, 82, 9. 7, 82, 10. der Aṣvin 1, 92, 17. — 2) Ruf, Nachrede; = यशम् AK. 3, 4, 2. H. 273. an. 2, 20. MRD. k. 37. HALĀJ. 1, 173. पत्यौ मे श्लोक उत्तमः RV. 10, 159, 3. समानानामुत्तम-श्लोका ऽस्तु TS. 5, 7, 4, 3. न पापं श्लोकं शृणोति non male audit 3, 5, 2, 2. भद्र (oder zu 1) AV. 16, 2, 4. कीर्ति श्लोकं विन्दते ÇAT. Br. 14, 4, 2, 18. ÇĀÑKH. ÇR. 7, 9, 6. पुण्य TBH. 3, 1, 2, 6. उत्तम° adj. BHĀG. P. 1, 3, 40. 18, 4. 2, 1, 9. 4, 8, 57. 15, 23. 19, 33. 20, 25. 5, 1, 3. सु° adj. 3, 3, 7. 6, 37. — 3) Strophe, später insbes. die Anuṣṭubh-Strophe, der epische Çloka AK. H. an. MED. उपनिषदः श्लोकाः सूत्राणि ÇAT. Br. 14, 5, 4, 10. 7, 2, 11. भूमिः श्लोकं जगौ 13, 7, 2, 15. 10, 5, 2, 4. 18. 11, 3, 2, 5. 5, 4, 12. KAUC. 6. 68. 74. तदप्येते श्लोका अभिगोताः AIT. Br. 8, 22. PAÑĀK. Br. 24, 18, 4. TAITT. ĀR. 8, 1. NIR. 3, 4. RV. PRĀT. 16, 5. KAUSH. UP. 1, 6. MAITREJUP. 6, 32. MBH. 3, 2642. R. 1, 2, 31. 33. पदिशतुर्भिः संयुक्तमिदं वाक्यं समातरेः । शोचतोक्तं मया यस्मात्तस्माच्छ्लोका भवत्विति ॥ R. GORR. 1, 2, 20. WEBER, RĀMAT. UP. 337. 362. VARĀH. BRH. S. 22, 3. 46, 57. 83. 48, 23. 65, 8. 86, 7. 104, 57. 107, 13. Spr. (II) 6593. fg. RĪGĀ-TAR. 4, 46. BHĀG. P. 4, 12, 39. SARVADAR-ÇANAS. 103, 9. 108, 5. PAÑĀK. 106, 8. 127, 14. HIT. 8, 20. Comm. zu TS. PRĀT. 22, 14. 23, 20. °शती Verz. d. B. H. 159. ÇI. 11. — 4) N. eines Sāman TS. 7, 5, 8, 1. 2. प्रजापतेः desgl. Ind. St. 3, 224, b. — Vgl. श्रु°, पुण्य°, प्रति-

श्लोकम्, वृच्छ्लोक, वि°, श्रू°, सच्छ्लोक, शतश्लोकी (वेदान्त° HAL. 119).

श्लोककार adj. P. 3, 2, 23.

श्लोककृत् adj. Geräusch machend AV. 5, 20, 7. laut rufend TAITT. UP. 3, 10, 6.

श्लोकगौतम m. der in Çloka sprechende Gautama Verz. d. Oxf. H. 270, a, 34. fg. 278, a, 26.

श्लोक n. nom. abstr. zu श्लोक 3) R. 1, 2, 43. RAGH. 14, 70.